

Taalbeschouwing en werkwoordspelling

1 maart 1993

Auteur: Betty Cranshoff

Volume: 22

Nummer: 4

Pagina's: 36-43

Documenten

- [vonk_jrg22_059.pdf](#)

taalbeschouwing en werkwoordspelling betty cranshoff het stedelijk pedagogisch centrum van antwerpen pca heeft onlangs taalbeschouwing en werkwoordspelling gepubliceerd een leergang gebaseerd op eigenwijzer van pepermans van herck 1985 deze leergang biedt een efficiënte didactische benadering voor werkwoordspelling aan in hoofdzaak bestemd voor de hoogste jaren van de basisschool in dit artikel zullen we dieper ingaan op de werkwoorddidactiek en onze oplossing toelichten historiek tussen wat de school in verband met werkwoordvormen aanbiedt en wat de kinderen blijken nodig te hebben voor hun eigen werkwoordspelling is een onderschrijfprodukt de leerstof op dit terrein is deel van taal waarover het nooit doorgaans veel te uitgebreid het aantal stil is geweest doordat fouten werkwoordvormen dat kinderen zonder komen regelmatig voor zelfs de fouten moeten leren schrijven zullen we beste spellers zondigen wel eens dus moeten inperken deze gedachtengang tegen de eindletters van een werkwoord is niet nieuw en is al eerder toegepast voor woorden met een vast woordbeeld om het probleem van de werkwoordspel beredenering en onderzoek hebben ten einde op te lossen zijn al verschillende voorstellen geleid tot een lijst van 1069 frequenten stellen uitgewerkt sommigen menen dat te werkwoordvormen de taalcommissie die spelling moet vereenvoudigen anderen pleiten voor het efficiënte overzicht van frequente werkwoordvormen ter aanleren van de werkwoordspelling men volstaat natuurlijk niet om de werk het eerste voorstel om de spelling te wijzigen woordspelling te verbeteren de kwestie is gestuit op een enorme weerstand ook om die vormen op een efficiënte manier daarom heeft het pca een oplossing aan te leren jef pepermans uia en paul gezocht in de aan van het tweede voorstel van herck pca hebben voor een algoritme de didactiek verbeteren mische aanpak geopteerd het algoritme van professor georges de schutter uia om een beter inzicht te krijgen in de leerin heeft de voorkeur gekregen dit algoritme houdt van de werkwoordspelling heeft het beantwoordt aan de gestelde voorwaarden pca in samenwerking met de universitaire leerlingen verwerven met het algoritme instelling antwerpen uia een aantal onderinzicht in de spelling van de werkwoorden zoeken uitgevoerd de vaststellingen to-

nen en het algoritme bezit een eenvoudige tech aan dat er een aanzienlijk verschil bestaat nische opbouw deze nieuwe benadering 22e jaargang nummer 4 maart april 1993 heeft tot de methode voor werkwoordspel aanvankelijk leert de leerling de grammatikale geleid verschenen onder de titel geleid begrippen die hij nodig heeft voor de eigenwijze spelling van werkwoordvormen we noemen het werkwoord het voltooid deel de leerkrachten in de basisschool kenden woord de infinitief de persoonsvorm bij het uitproberen van het boek vooral enerzijds is het aantal begrippen zo beperkt positieve ervaringen de negatieve aspect mogelijk gehouden anderzijds zijn begrip ten bleken oplosbaar men dikwijls een noodzaak om duidelijk te in de eerste plaats wisten ze de didactiek zijn zo komt het begrip zelfstandig naam voor het aanleren van het algoritme grondiger woord aan bod om het begrip werkwoord uit te werken vervolgers opteelden ze voor beter te kunnen afbakenen een scheiding tussen handleiding en opdracht de vulling van de grammaticale begrippen tenbunde ze wisten ook de kluikba2ufheid gebeurt op een manier die aansluit bij de nog naar niet nederlandsstaligen uit te breiden vrij naïeve kennis van het taalsysteem waar tenslotte zochten ze naar toepassingen die over de leerling op die leeftijd beschikt de het rrdtuurlice schrijven benaderen leerlingen in de basisschool hebben geen nood aan wetenschappelijke definities belangrijk is dat de leerlingen operationele resultaat definities verwerven die leiden tot het identificeren van bepaalde vormen zoals persoons de samenwerking tussen aasseleertcracnier er vorm voltooid deelwoord meervoud het stedelijke pedagogisch centrum heeft geleid tot een uitgewerkte leergang taalbeschouwing en werkwoordspelling de principes van een voorbeeld uit de handleiding van eigenwijs zijn bewaard gebleven taalbeschouwing en werkwoordspelling 1 werkwoorden vertellen wat er gebeurt wat iemand doet 2 een werkwoord heeft een infinitief en een voltooid deelwoord en nog enkele andere vormen 3 de infinitief is de vorm van het werkwoord die in het woordenboek als woord is opgenomen 4 het voltooid deelwoord is de vorm van het werkwoord als zegt dat het voorbij is je kan er meestal ik heb of ik ben voor zetten ter vergelijking geven we de definitie uit anders het voltooid deelwoord wordt gebruikt als verbaal complement gecombineerd met een hulpwerkwoord als het voltooid deelwoord in de functie van een adjectief wordt verbonden met een koppelwerkwoord vormt het daarmee een naamwoordelijk gezegde kinderen hebben geen boodschap aan dit soort taalkennis het accent in de leergang ligt wel degelijk op de taalbeschouwelijke benadering een voorbeeld uit taalbeschouwing en werkwoordspelling lesdoel de leerlingen weten dat de gebiedende geen persoonsvorm is de benadering gebeurt wanui receptlezen c maart apr 1993 nummer 4 22e jaargang neem een grote aardappel kook het water deze zinnen nu je ook zo kunnen zeggen je schilt een grote aardappel je kookt het water om te leren de volgende stempels vast dat je neemt en je kookt persoonsvormen zijn met een onduidelijk dat neen en kook werkwoorden zijn alle wel persoonsvormen lijken maar er is geen onderwerp het zijn werkwoorden in de gebiedende wijs de leergang doorbreekt soms de traditionele de opdrachtenbundel te geven in bijlage 2 volgorde van het aanleren van begrippen zo gebeurt het herkennen van de persoonsvorm omdat spellingbeheersing geen doel op gewoonlijk eerst in enkelvoudige zinnen in zich is maar een onderdeel van schrijfvaardigheid een onvoltooid tijd wanneer de leerlingen

digheid is geopteerd om oefeningen toe te dan later zinnen in een voltooide tijd ontleden voegen die ruimer opgevat zijn dan alleen rist er dikwijls twijfel over de persoonsvorm invullen van de eindklank bij de oefening in uitleggen wat een persoonsvorm is gaat bijlage 4 lezen de leerlingen de tekst in stilte vlotter als de leerlingen al een infinitief en een en bedenken ze de ontbrekende woorden voltooid deelwoord herkennen deze volgorde worden mondeling besproken naar de van aanleren is niet alleen eenvoudiger betekenis en vorm daarna volgt de schrijf maar betekent ook tijdswinst telijke opdracht met aandacht voor de schrijfwijze hierbij werken de leerlingen differentiatie is in het eerste deel ingebouwd zelfstandig twee aan twee of wordt de vol en richt zich voornamelijk naar correct taalgeleding tekst gedictieerd bruic het heeft geen zin te streven naar de juiste schrijfwijze als de leerling een verkeerd naast de uitgewerkte didactiek voor de woordgebruik of woordvorm hanteert grammaticale begrippen en de algoritmen we weten dat taalverwerving een hypothetisch zijn er ook toetsen voorzien zo kan de leerling is de taal leerder maakt een voorlopige kracht nagaan tegen welk schema de leer veronderstelling en stuurt deze voortdurend bij linge fouten maakt of op welk niveau zich de het toetsen van de hypothese gebeurt door uitval situeert nl het hanteren van het algo interactie door wisselwerking met de of 119 ritme of het verinnerlijken ervan vrlg nochfa vindt een leerling ook baat bij met deze aanpak beogen wie de enectiviteit van een intentionele leersituatie zo gam we expli het spelngonderwgs te verhogen zonder de ciet in op het gebl l i van ik ben of ik heb tidsinvestering op te driven integendeel zelfs de verleden tijd van sterke werkwoorden ook bieden wie rechtstreekse hulp aan ander de wpm van werkwoordenlijsten betty cldnsfloff stedelijk pedagogisch centrum antwerpen het tweede deel van de leergang betreft de meerlenhoflaan 30 2660 hoboken werkwoordspelling met de algoritmen eigenwijzer 1 en f 9enwijzer 0 zie bijlage 1 het gebruik van de algoritmen wordt stelsel noot matig aangeleerd de bedoeling is dat de de leergang taalbeschouwing en werk leerlingen de eigenwijzers leren gebruiken woordspelling is te verkrijgen op het om ze na verloop van tijd spontaan toe te stedelijk pedagogisch centrum passen de geselecteerde reeks van 1 069 antwerpen meerlenhoflaan 30 2660 werkwoorden vormt het uitgangspunt om de hoboken tel 03 830 01 11 algoritmen aan te leren het systematisch de handleiding en de opdrachtbundel aanleren van het algoritme lichten we toe kosten elk 200 bef door enkele excerpten uit de handleiding en 22e jaargang nummer 4 maart apr 1993 bibliografie deems fr j pepermans werkwoorden spellen met eigenwijzer in vonk 20 3 december 1990 p 37 44 pepermans j p van herck eigenwijzer leuven amersfoort acco 1985 bijlagen bijlage t de algoritmen eigenwijzer i en eigenwijzer ii j eigenwijzer 1 n eigenwijzer 2 eigenwuzer 1 leol f l me m 1 taal om rt elks q rl mb 3 mesa be saki it wdeete all meat 1 y m wl 211 smelt mel ili mil vim mae cam e r twt km ret ta me h tl e t m erase stamm ma mt k mt see rtl non sl kkall l mt east remt al tewt wms je er ens q lee wel alms emes i rees stm rmle e vol i1 me keel e1 eigenw9zer 2 m 1 lenk b nepbstml ik 111 mm relro lm en mrwl fe mkk e pmt 1etbtw a meta imp wstleeye r ma ei mean is mesta leta m w am elke w ksp sea w fete imllt tasks ere trui m its wet 1 aal 101411 n bet 1 m manses mmo rel ie ise met mope la nia stal mmfeatts r er wee rat se lul fkgimikr mi net maart april 1993 nummer 4

22e jaargang bijlage 2 het systematisch aanleren van de algoritmen 5 1 eigenwijzer 1 vraag 1 en 2 lesdoelen leerlingen maken kennis met eigenwijzer 1 en 2 leerlingen passen vraag 1 en vraag 2 van eigenwijzer 1 toe observatie begrijpen de leerlingen de vragen van het algo ritme voeren de leerlingen de verlenging correct uk introductie vertel je hebt al geoefend in het schrgven van werkwoordsvormen die vaak voorkomen 8 v hij werkt k zing vormen zoals gebeurt en gebeurd geven voor het juist schrijven problemen om d of t fouten te vermijden zijn er eigenwijzers ontworpen we leren die eikenwijzers gebnuicen in feite zijn het wegwijzers leerkracht toont de eipenwyzers kern in eke eigenwijzer vind je een aantal ja nee vragen beantwoord elke vraag ais het armroord ja is ga je naar rechts de volgende vraag als het antwoord neen is ga je naar beneden daar vind je de juiste sclrijwilze als je nauwgezet de eigenwijzer volgt vind je wat je moet schrijven hoe dat precies gaat leren we stap voor stap wanneer we je met eigenwijzer t als je achteraan t hoort dan neem je eigenwijzer 1 opgelet het gaat om wat je hoort we oefenen even ik word eigenwijzer t gebeurd eigenwijzer t 1e did eigenwiker ik wachtte eigenwijzer 1 niet van toepassing lachend eigenwijzer 1 plant eigenwijzer 1 ik wandelde eigenwijzer 1 niet van toepassing hoe werk je met eigenwijzer t eigenwijzer 1 bevat een reeks van 5 wagen die staan telkens in een ruit afgedrukt vanuit elke ruit kan je naar rechts voor een ja antwoord of naar beneden voor een neen antwoord de vragen in de rugjes zijn heel kort geformuleerd hier zie je de eerste nil schema op het bord 22e jaargang nummer 4 maart april 1993 oefening 1 j hoot t hoor je is het een de n wj pv in de verlenging teg tijd t 1 t j r 0 j f j j pas de verlenging toe op de onderstreepte woorden teken in het schema de weg om de eindletter te vinden hoor je de n schema s 4 bij verlenging 1 hij sorinat van de wiplank o o e 3 2 de rekening is betaald 0 000 iii 3 de dirigent neemt zijn plaats in 000 nw maart april 1993 nummer 4 22e jaargang oefening 2 vul vraag 1 en vraag 2 van eigenwijzer 1 in schrijf ook de eindletters op j hood t n n 1 l 1 1 1 l l gebruik eigenwijzer 1 om de eindletter juist op te schrijven 1 bereiken hij zeker zijn doel 2 bedragen hoeveel de som 3 vliegen het tapijt is een verhaal uit 1001 nacht 4 vertellen dat heeft hij me nooit 5 doen gisteren hij zijn best 6 denken hij dat het fout is 7 schrikken zij niet gauw 8 verdienen dat heb je 1 9 volgen een volgen nummer verschijnt in april 10 zingen trokken ze verder 22e jaargang nummer 4 maart april 1993 bijlage 3 een voorbeeld uit de opdrachtenbundel oefening 38 de tekst komt uit het boek winterkinderen van berlie doherty het is een spannend avonturenverhaal lees de tekst vul de onvolledige woorden verder aan gebruik eigenwijzer 1 en 2 de rit vanaf het moment dat ze vertrokken waren had catherine het gevoel dat het a een heel bijzonder uitstapje zou worden de bus r traag van sheffield naar s4 de heuvels van derbyshire en st i t r n1 fir r i hier en daar om dorpsbewoners en x j mensen van de afgelegen boerderijen te laten instappen en telkens als de bus optrok om zijn vertrouw rit voort te zetten v ze een vreemde opwinding en vrees ze dr haar gezicht tegen het koude raampje en keek naar de groene vallei die nu ver onder hen lag en naar de kleine groepjes grijze gebouwen waarvan alleen de rook uit de schoorstenen erop wees dat er mensen w hoe zou het hier geweest zijn var er bussen r dacht ze voor er wegen aasgel werden patsy en andrew zaten op de bank achter haar daarachter zaten mama en papa samen en you met veel moeite een

stafkaart op catherine hiel van die kaart ze v het prettig om de namen van de dorpen rivieren en heuvels te lezen zelfs de velden hadden soms namen howards veld waar grote stenen lagen en waar de wind fluisteren zuch en het veld van catherine daar gingen ze vandaag heen catherine we gaan uitstappen papa zwier zijn rugzak over zijn schouders en nam andrew bij de hand patsy liep achter hen mama en andrew hadden hen intussen ingeh en ze has zich verder langs het kronkel smalle pad we kunnen het pad veil zei catherine daar staat een oude schuur een afgelegen schuur wat voorspel dat 7 maart april 1993 nummer 4 22e jaargang